

Магістр 1 курсу
фінансового факультету ХНЕУ

**УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ СТРАТЕГІЄЮ
ЯК СКЛADOVA СТРАТЕГІЧНОГО
РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА**

Анотація. Наведено теоретико-методологічні та практичні рекомендації з формування інвестиційної стратегії на основі теоретичних основ стратегічного управління розвитком підприємства.

Аннотация. Приведено теоретически-методологические и практические рекомендации по формированию инвестиционной стратегии на основе теоретических основ стратегического управления развитием предприятия.

Annotation. Methodological and practical recommendations on investment strategy forming on the basis of enterprise development strategic management.

Ключові слова: стратегічний розвиток, інвестиційна стратегія, підприємство.

У сучасних складних умовах господарювання суб'єктам економічної діяльності необхідно відповідати вимогам споживачів, бути конкурентоспроможними на ринку та адаптуватися до змін турбулентного зовнішнього середовища. Підприємства повинні не тільки пристосовуватись до змін у зовнішньому середовищі, а й випереджати такі зміни, що надасть можливість підприємству створення ключових факторів успіху. Ефективною мірою для забезпечення такої потреби виступає формування стратегії розвитку, що дозволяють підприємству виживати і розвиватись в зовнішньому середовищі. Стратегія розвитку, у свою чергу, майже завжди базується на інвестиційній стратегії, що забезпечує пошук науково виваженого передбачення напрямків і форм діяльності підприємства та забезпечує реалізації загальних цілей його розвитку.

Питання проблеми управління інвестиційною стратегією підприємства досліджено багатьма вченими. Найбільш вагомі наукові дослідження представлені в сучасній економічній літературі таких вчених, як : Томпсон А. А. [1], Стрикленд А. Дж. [1], Бланка І. О. [2], Вовчак О. Д. [3], Ляхович Л. А. [4], Пересада А. А. [5], Раєвнєва О. В. [6], Череп А. В. [7], Ісхаков Є. Ш. [8] та ін.

Дослідники приділяють достатню увагу питанню управління інвестиційною стратегією в теоретичному аспекті. Але, враховуючи складність економічного середовища та швидкість її зміни, зазначимо, що на практиці формування та впровадження інвестиційної стратегії є проблематичним. Тому звернемо увагу на формування і впровадження інвестиційної стратегії на практиці.

Мета статті полягає у визначенні інвестиційної стратегії як однієї із найважливіших складових стратегічного розвитку підприємства та дослідження

етапів формування та реалізації інвестиційної стратегії, що створюють підґрунтя для впровадження її на підприємстві.

Під розвитком підприємства розуміємо унікальний процес трансформації відкритої системи в просторі і часі, який характеризується перманентною зміною глобальних цілей його існування шляхом формування нової дисипативної структури і переводом його в новий атрактор (одна з альтернативних траєкторій розвитку підприємства) функціонування [6, с. 108].

Розвиток будь-якої організації можна розглядати, з одного боку, як такий тип змін, що посилює ступінь організованості системи, з іншого – як виділена у складі підприємства система, в якій об'єднуються інноваційні процеси, які приводять до кількісних та якісних, а також механізми її управління на основі вирішення завдань стратегічного, тактичного й оперативного управління розвитком підприємства.

Процес стратегічного управління може мати різні цілі: збереження існуючого стану, реалізація перспективного ринкового проекту, здійснення дій, спрямованих на посилення конкурентоспроможності підприємства тощо [8, с. 117]. Але найбільш продуктивною метою стратегічного управління є розвиток стратегічного і ресурсного потенціалу підприємства, що, насамперед, забезпечує інвестиційна діяльність підприємства. Наявна економічна ситуація в Україні значно ускладнює інвестиційну діяльність, що обумовлено порушенням процесу відтворення та спадом у відновленні основних фондів. Так, ще у 2006 та 2007 роках темп приросту зносу основних засобів становив 5 та 2 % відповідно, то у 2010 році цей показник складав 25 % [9].

Визначимо сутність інвестиційної стратегії на основі дослідження економічної літератури. Так, Томпсон А. А. і Стрикленд А. Дж. [1, с. 82] відносять інвестиційну стратегію до категорії функціональних стратегій підприємства. Бланк І. О. [2, с. 170] визначив інвестиційну стратегію як систему довгострокових цілей інвестиційної діяльності підприємства, що визначені загальними завданнями його розвитку й інвестиційною ідеологією, а також це є вибором найбільш ефективних шляхів

їхнього досягнення. Ляхович Л. А. [4, с. 168] визначив, що інвестиційна стратегія є головним планом дій підприємства у сфері його інвестиційної діяльності, що визначає пріоритети її напрямів і форм, характер формування інвестиційних ресурсів і послідовність етапів реалізації довгострокових інвестиційних цілей, які забезпечують ефективний розвиток підприємства.

Череп А. В. [7, с. 137] відзначав, що інвестиційна стратегія – це система довгострокових

цілей інвестиційної діяльності і набір найбільш ефективних шляхів їхнього досягнення. Пересада А. А. [5, с. 103] наголошує, що інвестиційна стратегія – це формування системи довгострокових цілей інвестиційної діяльності і вибір найефективніших шляхів їх досягнення.

Зміст інвестиційної стратегії підприємства Вовчак О. Д. [3, с. 337] визначає як систему довгострокових цілей інвестиційної діяльності підприємства і вибору найефективніших шляхів їх досягнення з урахуванням кон'юнктури інвестиційного ринку загалом і окремо його сегментів. Свобода Т. І. [10] визначає, що інвестиційна стратегія – це комплекс довгострокових цілей сфери капіталовкладень та вкладень у фінансові активи, розвитку виробництва, формування оптимальної структури інвестування, а також сукупність дій з їхнього досягнення.

На основі аналізу тлумачень досліджуваного поняття визначимо, що інвестиційна стратегія підприємства становить єдину комплексну систему, що забезпечує стратегічний розвиток підприємства на основі послідовності етапів реалізації довгострокових інвестиційних цілей. Тому доцільним буде визначити основні складові, що визначають етапи процесу управління інвестиційної стратегії (таблиця).

Основні складові процесу реалізації інвестиційної стратегії

Етап упровадження ІС			[2]	[11]						
Визначення стратегічних цілей інвестиційної діяльності (місії організації)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Дослідження факторів зовнішнього інвестиційного середовища і кон'юнктури інвестиційного ринку			+	+	+			+	+	+
Побудова дерева цілей								+		
Визначення напрямів фінансування та джерел фінансування		+								
Розробка системи організаційно-економічних заходів щодо забезпечення реалізації ІС			+							
Визначення типу і складу інвестиційного портфеля										+
Розробка плану реалізації проекту								+		
Оцінка ефективності процесу реалізації та проведення необхідних коригувань проекту, стратегій, цілей							+	+		
Перегляд стратегії залежно від зміни зовнішніх умов та становища підприємства							+			
Оцінка результативності розробленої ІС	+	+	+		+	+				
Передбачення послідовності дій у межах досить тривалого часу та закріплення її у планах різного типу, що є інструментами досягнення цілей та реалізації стратегій							+			
Оцінка сильних і слабких сторін підприємства, що визначають особливості його інвестиційної діяльності			+	+	+			+	+	+

Організація виконання планових завдань								+			
Дослідження факторів зовнішнього інвестиційного середовища і кон'юнктури інвестиційного ринку			+	+	+				+	+	+
Визначення періоду реалізації ІС	+	+	+		+	+					
Визначення інвестиційних потреб та інвестиційних можливостей підприємства		+		+						+	+
Розробка найбільш ефективних шляхів реалізації стратегічних цілей інвестиційної діяльності		+									
Конкретизація ІС за періодами її впровадження	+	+			+	+					
Визначення стратегій ("стратегічного набору")								+			

На основі таблиці можна зробити висновок, що визначення етапів інвестиційної стратегії трактується по-різному. На сучасному етапі реалізації інвестиційної стратегії на підприємствах обмежена в основному реальними інвестиціями, зокрема заміна застарілого обладнання, технологій, що обумовлено високою вартістю впровадження інноваційних технологій. Але зважаючи на прагнення українських підприємців досягти європейських стандартів, у тому числі і виготовленні якісної продукції, яка буде відповідати вимогам Міністерства охорони здоров'я щодо її користі та європейським стандартам, виникає необхідність дослідження інноваційної діяльності, що знаходиться у прямій залежності з рівнем конкурентоспроможності, ринковими можливостями та ефективністю поточної діяльності на ринку.

Нововведення, що базуються на наукових досягненнях і вдосконаленні виробничих технологій, забезпечують близько 18 – 22 % приросту валового внутрішнього продукту розвинутих країн [14]. В Україні цей показник становить лише 0,7 % [16]. Тому з урахуванням аналізу таблиці та необхідності дослідження інноваційної діяльності підприємства на рисунку наведено схему реалізації інноваційно-інвестиційної стратегії підприємства.

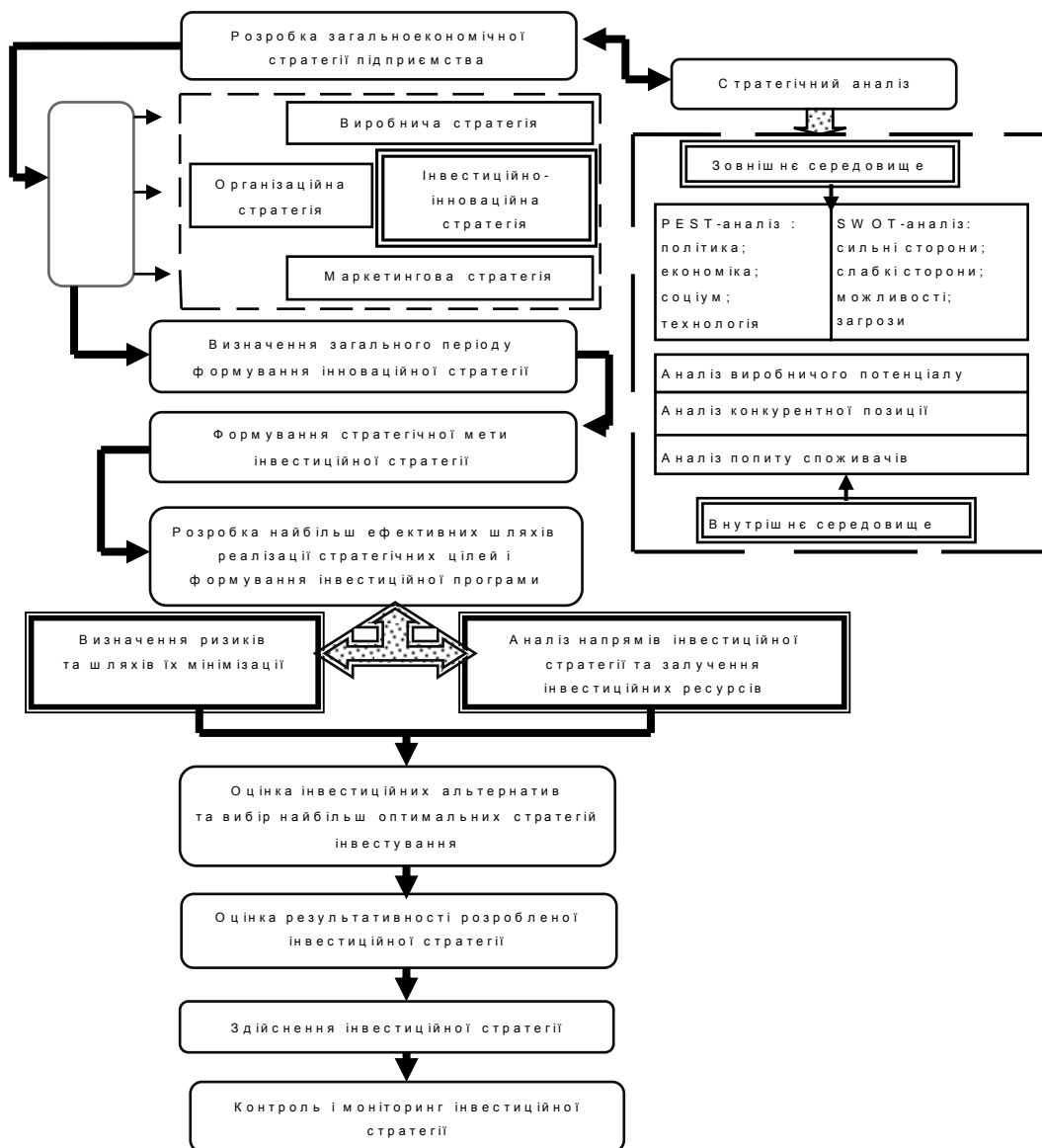

Рис. Схема стратегічного управління інвестиційним процесом

Отже, на основі рисунку можна відзначити, що питання формування та розробки інвестиційної стратегії підприємства потребують комплексного підходу, що надасть змогу враховувати напрям стратегічного розвитку підприємства та окреслити горизонт інвестиційного проектування.

Таким чином, управління інвестиційною стратегією виступає одним із ефективних заходів стратегічного розвитку підприємства на основі послідовності етапів реалізації довгострокових інвестиційних цілей. Запропонована схема стратегічного управління інвестиційним процесом, що базується на всебічному аналізі особливостей зовнішнього середовища, специфіки галузі та внутрішніх особливостей та можливостей підприємства, можуть служити ефективним засобом поліпшення розвитку підприємства, його конкурентоспроможності та визначення стабільного положення на ринку. Це обумовлено комплексним підходом до процесу впровадження інвестиційної стратегії, тобто включенням усіх необхідних етапів успішної її реалізації, що дасть змогу посилювати підприємству активні позиції на ринку в умовах конкурентного середовища.

Література: 1. Томпсон А. А. Стратегический менеджмент. Искусство разработки и реализации стратегии / А. А. Томпсон, А. Дж. Стрикленд. – М. : ЮНИТИ, 1998. – 577 с. 2. Бланк И. А. Инвестиционный менеджмент : учебный курс / И. А. Бланк. – К. : Эльга-Н ; Ника-Центр, 2002. – 448 с. 3. Вовчак О. Д. Інвестування : навч. посібн. / О. Д. Вовчак. – Львів : Вид-во "Новий Світ-2000", 2007. – 544 с. 4. Ляхович Л. А. Інвестиційна стратегія підприємства в кризових умовах господарювання / Л. А. Ляхович // Сталий розвиток економіки. – 2011. – № 1. – С. 167–170. 5. Інвестування : навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / А. А. Пересада, О. О. Смірнова, С. В. Онікієнко, О. О. Ляхова. – К. : КНЕУ, 2001. – 251 с. 6. Раєвнева О. В. Управління розвитком підприємства: методологія, механізми, моделі : [монографія] / Раєвнева О. В. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2006. – 496 с. 7. Череп А. В. Інвестознавство : підручник / А. В. Череп. – К. : Кондор, 2006. – 398 с. 8. Ісхаков Є. Ш. Теоретичні аспекти формування і реалізації інвестиційної стратегії підприємства / Є. Ш. Ісхаков // Підвищення фінансово-економічної ефективності функціонування суб'єктів господарювання. – 2011. – № 3. – С. 116–124. 9. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua/. 10. Свобода Т. І. Обґрунтування інвестиційної стратегії підприємства [Електронний ресурс] / Т. І. Свобода // Науково-практична Інтернет-конференція. – 2011. – Режим доступу : <http://intkonf.org/svoboda-t-i-obgruntuvannya-investitsiynoyi-strategiyi-pidpriemstva/>. 11. Удалих О. О. Управління інвестиційною діяльністю підприємства : навч. посібн. / О. О. Удалих. – К. : Центр навч. літ-ри, 2006. – 292 с. 12. Фіщенко О. М. Формування інвестиційної стратегії на промислових підприємствах / О. М. Фіщенко // Активізація та підвищення ефективності інвестиційних процесів в Україні : Всеукраїнська науково-практична конференція студентів і молодих вчених. Донецьк, 1–2 квітня, 2010 р. – Донецьк : ДВНЗ "ДонНТУ", 2010. – С. 74–79. 13. Шершньова З. Є. Стратегічне управління : підручник / З. Є. Шершньова. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : КНЕУ, 2004. – 699 с. 14. Штанько Л. О. Процес планування ефективної інвестиційної стратегії підприємства / Л. О. Штанько // Проблеми системного підходу в економіці : зб. наук. праць. – К., 2009. – С. 65–67. 15. Більський І. Д. Особливості процесу розроблення інвестиційної стратегії аграрного виробництва / І. Д. Більський, Р. П. Дудяк // Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України : зб. наук. праць. – Львів : НЛТУУ, 2008. – Вип. 18.3. – С. 192–197. 16. Коваленко Л. О. Фінансове забезпечення інноваційної моделі економічного розвитку / Л. О. Коваленко // Інвестиції: практика та досвід. – 2008. – № 7. – С. 13–15. 17. Science and technology // Europe in figures. Eurostat yearbook. – 2008. – № 12. – Р. 461–498.